

การวางแผนการบริหารงานล่วงหน้าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับธุรกิจโดยทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการดำเนินงาน ซึ่งเป้าหมายของธุรกิจเอกชนก็คือ การดำเนินงานให้กำไรสูงสุด (MAXIMIZED PROFIT) แต่ในการดำเนินงานของรัฐบาลแล้ว เป้าหมายก็คือ การทำงานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนชนในด้านความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง รวมตลอดถึงความผาสุกของประชาชน สำหรับรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการด้านสาธารณูปโภคซึ่งมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชากรและเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เป้าหมายของการดำเนินงานของธุรกิจประเภทนี้ก็คือ การให้บริการอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอแก่ผู้บริโภคในราคาที่เหมาะสม มีคุณภาพดี และมีรายได้เพียงพอเพื่อการขยายงานในการเพิ่มผลผลิต เพื่อที่จะสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นในอนาคตด้วย

งบประมาณเป็นแผนการดำเนินงานอย่างหนึ่งที่แสดงออกเป็นตัวเลขโดยได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าจากแผนการบริหาร ซึ่งจะครอบคลุมการทำงานทุกด้าน รวมทั้งการขยายการผลิต การจำหน่าย และการจัดหาเงิน ซึ่งงบประมาณนี้อาจจะจัดทำล่วงหน้ามีกำหนดระยะเวลา ๓ เดือน หรือ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี หรืออาจจะมากกว่านั้นตามความประสงค์ของแต่ละธุรกิจ งบประมาณนี้จะมีส่วนช่วยในการดำเนินงานให้เป็นไปโดยสะดวก และเป็นไปตามเป้าหมายของธุรกิจและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ธุรกิจในด้าน

๑. การเพิ่มกำไร ทั้งนี้ เพราะงบประมาณเป็นแผนงานที่ จัดทำขึ้นโดยให้กำไรใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. หลีกเลี่ยงการเสียเวลา เนื่องจากธุรกิจมีงบประมาณเป็นหลักหรือแนวทางในการปฏิบัติงาน
๓. ปรับปรุงการตัดสินใจในการจัดการ ทั้งนี้ เพราะงบประมาณสามารถที่จะใช้วัดผลงาน ช่วยในการตัดสินใจพิจารณาแก้ไขนโยบายที่บกพร่อง

๔. การหมุนเวียนทางการเงินของธุรกิจ โดยพิจารณาได้จากงบประมาณเงินสด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า งบประมาณเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการดำเนินงานของธุรกิจ ถ้าปราศจากงบประมาณแล้วธุรกิจอาจไม่รู้ว่า กำลังทำอะไร หรือจะทำอะไร แต่อย่างไรก็ตามการจัดทำงบประมาณที่ดีมีได้หมายความว่า จะทำให้ธุรกิจนั้นประสบผลสำเร็จ ถ้าไม่มีการควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในงบประมาณ

วัตถุประสงค์และประโยชน์จากการวิจัย

เนื่องจากรัฐวิสาหกิจประเภทกิจการสาธารณูปโภค เป็นกิจการที่ประกอบการอันมีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชน แม้ว่าจุดมุ่งหมายของรัฐวิสาหกิจประเภทนี้มิใช่การประกอบการ เพื่อแสวงหากำไรสูงสุด แต่การดำเนินงานจะต้องมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนมีรายได้เป็นทุนในการขยายงานเพื่อเพิ่มผลผลิตในอนาคตด้วย และการดำเนินงานในบางครั้งนอกจากจะใช้รายได้ของตนเองแล้ว รัฐวิสาหกิจบางแห่งยังต้องอาศัยเงินจากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นเงินภาษีที่รัฐเก็บจากประชาชนนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานด้วย ดังนั้น การบริหารงานด้านการเงินของรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภค จึงเป็นสิ่งที่จะต้องมีการบริหารงานด้านการเงินที่ดี เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด อันจะทำให้รัฐวิสาหกิจประเภทนี้บรรลุเป้าหมายรวม คือสามารถผลิตผลิตผลหรือให้บริการแก่ผู้บริโภคได้อย่างพอเพียง ฉะนั้น การศึกษาในเรื่องนี้จึงเป็นการศึกษาถึงการจัดทำงบประมาณและการควบคุมค่าใช้จ่ายตามงบประมาณของรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภค เพื่อแสดงให้เห็นถึงหลักเกณฑ์ในการจัดทำ ความสำคัญและประโยชน์ในการใช้งบประมาณช่วยในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจประเภทนี้รวมทั้งแสดงให้เห็นว่า รัฐวิสาหกิจใดควบคุมการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณอย่างไร อีกทั้งอาจจะเป็นประโยชน์แก่ธุรกิจอื่นที่จะใช้เป็นแนวทางในการนำเอาการจัดทำงบประมาณและการควบคุมค่าใช้จ่ายไปใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อความเข้าใจในการจัดทำและการควบคุมงบประมาณของรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภค ซึ่งมีวิธีการจัดทำและการควบคุมที่แตกต่างกับธุรกิจโดยทั่วไป และส่วนราชการอื่น ทั้งนี้ เพราะรัฐวิสาหกิจประเภทนี้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ และการบริหารงานด้านการเงินถูกควบคุมโดยกฎหมายและคณะรัฐมนตรี การศึกษาในเรื่องนี้จึงศึกษาจากเอกสารของสำนักงานประมาณ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณระเบียบว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งพระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งควบคู่ไปกับการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำและการควบคุมงบประมาณของรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภคแต่ละแห่ง โดยจะแสดงให้เห็นตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลจนนำมาร่างเป็นงบประมาณประจำปี ตลอดจนวิธีการควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในงบประมาณด้วย

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย